

örgrynnu av fólki, ið halda uppá, at slíkar upplivingar hava verið teimum fyri. Hann hevur víst á, at nøkur felags-eyðkenni kunnu staðfestast í flestu upplivingunum. Eitt nú upplivingin av at fara úr likaminum og síggja seg sjálvan, at hitta avvarðandi sum eru deyð, at síggja guddómligar verur av ymsum slag og ein kensla av friði og kærleika.

Sambært Bruce Grayson eiga vit at taka upplivingarnar í álvara, tí tær hava so stór felagseyðkenni tvørtur um mentanarmunir. Spyrjast kann til dømis, hví heilin júst skuldi valt avvarðandi, sum eru deyð og ikki onnur, um talan bert var um illusíónir. Aðrir granskarar arbeiða við at staðfesta, júst nær hesar upplivingar fara fram, tí um tær fara fram, tá sjúklingar eru kliniskt deyðir, og heilin er hildin uppat at virka á nøkrum stigi, sum vísindin kennir til, gevur hetta ábendingar um, at tilvitanin kann halda áfram tá heilin er óvirkin.

Tveir slíkir granskarar eru Sam Parnia, bretscur hjartalækni, og Peter Fennick, neurosálarfrøðingur á Kings College í London. Teir hava miðsavnað seg um dømir, har sjúklingar kunnu staðfestast kliniskt deyðir – uttan heilavirksemið - men har tað síðani hevur eydnast læknum

at fáa lív í teir aftur í evstu løtu. Teirra gransking staðfestir, at nógvir av hesum sjúklingum eisini kunnu greiða frá lögnum upplivingum.

Teir spyrja tí: hvussu kann heilin hava upplivingar, tá einki virksemið kann staðfestast? Um hetta er veruligt, gevur tað ábendingar um, at heilin kanska ikki skal skiljast sum

fysikkina í eini roynd at finna eitt svar. Sambært honum eru evarska smáir strukturar at finna innast í okkara heilakyknum, ið kunnu greiða frá, hvussu okkara heili djúpast sæð megnar at flyta information millum heilakyknir – neuronir. Hesir strukturar virka á kvantifysiskum grundarlagi, er hansara boð.

SAMBÆRT EBEN ALEXANDER, HEILALÆKNA, ERU SÍÐBUNDAR MATERIALISTIKAR FRÁGREIÐINGAR IKKI NØKTANDI TIL AT GREINA TAÐ, SUM HONUM VAR FYRI. TÍ SAMBÆRT HONUM BER IKKI TIL AT HAVA SKARPAR OG LIVANDI UPPLIVINGAR Í TÍ STØÐU, HANN VAR Í, UTTAN SO AT HEILI OG SINNI KUNNU SKILJAST AT

framleiðari av okkara tilvitan, men kanska heldur sum móttakari av tilvitsku – sum kann halda áfram uttanfyri heilan, føra Sam Parnia og Peter Fennick fram.

Kvantifysikk og aldargamlir spurningar

Men hvat er sálin ella tilvitanin? Og hvar er sálin? Eitt heldur óvæntað boð kemur frá Stuart Hameroff, granskarar í tilvitan á University of Arizona í USA. Hann hevur vent sær til kvanti-

Fyri okkum deyðiliga er kvantifysikk torført at skilja, men talan er um eina løgna verð, ið framvegis er alisfrøðingum ógvuliga gátufør. Eitt nú vísa alisfrøðingar á, at á molekylurum stigi kann ein eind vera á tveimum støðum samstundis. Og at øll atomir í alheiminum so ella so hanga saman. Boðið hjá Stuart Hameroff er tí, at um okkara tilvitan er til á hesum grundleggjandi stigi, so kann tilvitanin halda áfram samanhangi onkra aðrastaðni í alheim-

inum – aftaná at heilin er hildin uppat at virka.

Við hesum vil Stuart Hameroff vísa á, at sinni ikki neyðturviliga er tengt at okkara deyðiliga heilum. Og sambært honum er hetta besta frágreiðingin uppá, at fyri mong eru nærdeyðaupplivingar ein kensla av at fara úr likaminum. Frágreiðingin hjá honum er sjálvandi bert ein ástøði millum nógv ástøðir, ið royna at greina gátuna um okkara tilvitan.

Men kjakið um nærdeyðaupplivingar nemir við nakrar av teimum mest grundleggjandi spurninginum menniskju seta: Hvørji eru vit og hvat ger okkum til tað vit eru? Er okkara persónsmenska, tá samanumkemur, bert eitt úrslit av materiellum heilavirksemið ella ber til at argumentera fyri, at okkara sinni kann halda áfram aftaná at heilin heldur uppat rigga? Og hvussu kann ein materiellur heili, ið er samansettur av nærum óendaligum heilakyknum, skapa eina samanhangandi tilvitan, ið setir spurningar um tilveruna og sín eina eksistens? Hetta eru alt gátur, ið hava plágað heimsspekingar ígjøgnum nógvar øldir – og sum framvegis halda summar granskarar vaknar um næturnar.